

مکتبہ	۳۲۶۱ - ۲۲۶۱
پتہ	۲۰۹ - ۲۷۹
فون	۲۰۹ - ۲۷۹
۲۰۹ - ۲۷۹	
۲۰۹ - ۲۷۹	
۲۰۹ - ۲۷۹	
۲۰۹ - ۲۷۹	
۲۰۹ - ۲۷۹	
۲۰۹ - ۲۷۹	
۲۰۹ - ۲۷۹	
۲۰۹ - ۲۷۹	
۲۰۹ - ۲۷۹	
۲۰۹ - ۲۷۹	
۲۰۹ - ۲۷۹	
۲۰۹ - ۲۷۹	
۲۰۹ - ۲۷۹	
۲۰۹ - ۲۷۹	
۲۰۹ - ۲۷۹	

شرح مثنوی

سرودہ

جلال الدین محمد بلخی، معروف بہ «رومی»

ترجمہ و تفسیر

پروفیسر محمد رفیق صاحب، جامعہ اسلامیہ، لاہور

نوشتہ

دکتر علی اصغر حلبی

نصف اول، ۱۰۰۷۷

نصف دوم، ۱۰۰۸۲

۱۰۰۸۲

۱۰۰۸۲ (ایات ۱-۷۳۸)

۱۰۰۸۲ - ۱۰۰۸۲ - ۱۰۰۸۲

۲۲۶۱ - ۲۲۶۱، ۲۰۹ - ۲۷۹، ۲۰۹ - ۲۷۹، ۲۰۹ - ۲۷۹، ۲۰۹ - ۲۷۹

۲۲۶۱ - ۲۲۶۱، ۲۰۹ - ۲۷۹، ۲۰۹ - ۲۷۹، ۲۰۹ - ۲۷۹، ۲۰۹ - ۲۷۹

بیت‌الرحمن الخیر

فهرست مندرجات

زردبان آسمان است این کلام هر که زمین برتر زود آید به نام
ن به نام چرخ کو اخضر بود بل به نام کز فلک برتر بود
زردبان هابست بنهان در جهان بنایه بنایه تا عتای آسمان
چون سره باشد حیثیوی نردبان سره باشد حیثیوی نردبان
(مثنوی، ۶/۱۵۵، ۵/۱۶۵۵، ۶/۳۳۱۶، یک)

- مقدمه مثنوی، شامل:

مقدمه

۱. تذکرات عام و تمهید نه - دوازده
۲. مولوی بلخی سیزده - بیست
۳. نمونه‌هایی از تأثیر آیات و احادیث در مثنوی بیست - سی
۴. عارفانه‌ها (یا پنجاه نکته) سی - پنجاه
۵. معاشران و نزدیکان معروف: پنجاه و یک - نود و پنج
- شمس تبریزی یا «مُلا آفرین» پنجاه و یک - شصت
- ضیاء الحق حسام‌الدین چلبی شصت - شصت و دو
- صلاح‌الدین زرکوب قونوی شصت و دو - شصت و سه
۶. تأثیر مولوی از مذهب اشعری شصت و سه - هشتاد و دو
۷. مولوی، شمس، امام فخر رازی هشتاد و دو - نود و چهار
۸. شکسته بسته تازی‌ها برای عشق‌بازی‌ها! نود و چهار - نود و پنج

- متن مثنوی ابیات ۱ تا ۲۳۸ (بر اساس نسخه نیکلسون) ۱ - ۳۶

- شرح ابیات ۱ تا ۷۳۸ ۳۷ - ۶۹۸

- فهرست واژه‌ها و اصطلاحات و معانی شرح شده در ابیات ۱ تا ۷۳۸ ۷۴۰ - ۶۹۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نردبان آسمان است این کلام هر که زین برتر رَوَد آید به بام
نی به بام چرخ کو اخضر بُوَد بل به بامی کز فَلک برتر بُوَد
نردبان هاییست پنهان در جهان پایه پایه تا عنانِ آسمان؛
چون شدی بر بام‌های آسمان سرد باشد جستجوی نردبان
(مثنوی، ۶/۶۵۵؛ ۵/۲۵۵۵؛ ۶/۳۳۱۲، نیک)

مقدمه

۱

خوانندگان گرامی، من نه مثنوی شناس‌ام، نه مثنوی پژوهام و نه کوچک‌ترین ادعایی در این زمینه دارم. و هر آنچه از این دست نسبت‌ها به من بدهند بی‌اساس است! اما مثنوی را دوست دارم و اکنون، گذشته از مطالعات قبلی، هجده‌سالگی است که با آن انس یافته‌ام و آنچه پس از این به عنوان شرح ۷۳۸ بیت از دفتر اول مثنوی در این کتاب می‌آید حاصل بخشی از آن انس و الفتِ درازآهنگ است.

می‌گویند و راست می‌گویند که «برای دانستن هنر خود، هنرمند باید هنر دیگران را نیز بداند»^۱. ولیکن اولاً من هنری ندارم تا انجام دادن این کار بر من لازم باشد؛ ثانیاً اگر آن اصل درست هم باشد من جرأت نکرده‌ام به آن عمل کنم زیرا ترسیده‌ام که مبدا عظمت و بزرگی کار عزیزان دیگر را ببینم، و از چاپ کردن کار بسیار ناقص و ناقابل خود منصرف شوم و مصداق این گفتار سعدی شوم که «حجل شد چو پهنای دریا بدید».

مثنوی، نامه الهی است یعنی الهی نامه است: هر بیت آن مشحون از خداست و حاکی از حضور خدا. خدای مولوی هر چند خدای خود او است، همچنانکه خدای هر کسی خدای

1. Massenet, the French Composer. "To know one's art, one must learn the art of others!"